

Ceza Genel Kurulu 2024/499 E. , 2025/4 K.

•

"İçtihat Metni"**KARARI VEREN**

YARGITAY DAİRESİ : 8. Ceza Dairesi

MAHKEMESİ :Asliye Ceza

SAYISI : 298-292

I. HUKUKÎ SÜREÇ

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan sanığın, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 109/2, 109/3-f, 53, 63 ve 58. maddeleri uyarınca 8 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına, hak yoksunluğuna, mahsuba ve cezanın ikinci kez mükerrirlere özgü infaz rejimine göre çektirilmesine ilişkin Diyarbakır 2. Asliye Ceza Mahkemesince verilen 01.12.2022 tarihli ve 719-737 sayılı hükmün, sanık müdafii tarafından istinaf edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 7. Ceza Dairesince 18.01.2023 tarih ve 54-32 sayı ile; "Tüm dosya içeriğine göre, ilk derece mahkemesince sanığın mağduru kolundan tutarak araca zorla bindirdiği kabul edilmiş ise de, heyetçe izlenen kamera görüntülerinde mağdurun herhangi bir cebir olmadan kendiliğinden araca bindiğinin anlaşılması karşısında, sanığın para vermek vaadiyle mağdurun araca binmesini sağlayıp sağlamadığı, eylemin hile ile gerçekleşip gerçekleşmediği hususunun karar yerinde tartışılarak sonucuna göre bir karar verilmesi yerine yazılı şekilde hüküm kurulması, Uygulamaya göre de;

5237 sayılı TCK'nın 61. maddesi uyarınca hâkim somut olayda, suçun işleniş biçimini, suç işlenmesinde kullanılan araçları, suçun işlendiği zaman ve yeri, suç konusunun önem ve değerini, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığını, failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığını ve failin güttüğü amaç ve saiki göz önünde bulundurarak, işlenen suçun kanuni tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında temel cezayı belirler. 5237 sayılı TCK'nın 'Adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesi' başlıklı 3/1. maddesi uyarınca suç işleyen kişi hakkında işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunur. Kanunda öngörülen alt ve üst sınır arasında temel cezayı belirlemek hâkimin takdir ve değerlendirme yetkisi içinde ise de; Anayasa'nın 141, 5271 sayılı CMK'nın 34, 230 ve 289. maddeleri uyarınca hükümde bu takdirin denetime olanak sağlayacak biçimde, sözü edilen ilke ve hükümlere uygun, dosya içeriği ile uyumlu yasal ve yeterli gerekçesinin gösterilmesi zorunludur. Yasa metinlerindeki ifadelerin tekrarı bu metinlerdeki genel nitelikli ölçütler somut olaya ve failine özgülenmediği takdirde yeterli bir gerekçe değildir.

Bu açıklamalar ışığında, sanığın kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunu işlediğinin iddia ve kabul edildiği olayda; somut olarak gerekçeleri açıklanmadan 'sanığın kastı, suç işleme şekli, olayın vahameti' şeklinde bir kısım yasal ibarelerin tekrarı ile yetinilip alt sınırdan uzaklaşmak suretiyle yazılı şekilde hüküm kurulması" isabetsizliklerinden 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 280/1-e ve 289. maddeleri uyarınca bozulmasına karar verilmiştir.

Bozma sonrası yapılan yargılama sonucunda sanığın kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan TCK'nın 109/2, 109/3-f, 53, 63 ve 58. maddeleri uyarınca 8 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına, hak yoksunluğuna, mahsuba ve cezanın ikinci kez mükerrirlere özgü infaz rejimine göre çektirilmesine ilişkin Diyarbakır 2. Asliye Ceza Mahkemesince verilen 04.05.2023 tarihli ve 112-159 sayılı hükmün, sanık ve müdafii tarafından istinaf edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 7. Ceza Dairesince 19.09.2023 tarih ve 747-750 sayı ile istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

Bu kararın da sanık ve müdafii tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 8. Ceza Dairesince 19.02.2024 tarih, 375-1476 sayı ve oy çokluğu ile;

"1. Mağdurun suç tarihi itibarıyla 9 yaşında olduğu, trafik ışıklarında mendil satıcılığı yaptığı, olay günü sanığın mağdurun satış yaptığı trafik ışıklarında beklediği sırada sanığın, mağdura 2,00 TL vererek, akabinde kendisiyle gelmesini, 100,00 TL daha verip evine bırakacağını söyleyerek mağdurenin arabasına binmesini isteyerek araca binmesini sağladığı, sanığın mağdurenin evine dönmesi gereken kavşağı geçtiği hâlde yola devam etmesi üzerine mağdurun ağlamaya başladığı ve araba camına vurduğu, bilahare polislerin şüphe üzerine aracı durduklarında mağdureyi ağlar ve korkmuş vaziyette buldukları bu sırada

mağdurenin polislerden yardım istediği ve sanığın kendisini kaçırdığını beyan ettiği anlaşılmıştır.

2. Bölge Adliye Mahkemesi bozmasından sonra mağdur ve müştekinin ifadelerinin sanığı kurtarmaya yönelik olduğu anlaşılmış olup 04.10.2022 tarihli tutanak ile tüm dava dosyası kapsamında, suçun sübut bulunduğu sabit ise de, sanık hakkında ceza verilirken 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (5237 sayılı Kanun) 3 üncü ve 61 inci maddeleri uyarınca orantılılık ilkesi nazara alınarak hüküm kurulması gerektiği gözetilmeksizin alt sınırdan çok fazla uzaklaşmak suretiyle ceza tayini," isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmiştir.

Daire Üyesi ...; "...Sayın çoğunluk tarafından sanık hakkında ceza verilirken 5237 sayılı Kanun'un 3 üncü ve 61 inci maddeleri uyarınca orantılılık ilkesi nazara alınarak hüküm kurulması gerektiği belirtilerek kararın bozulmasına karar verilmiş ise de; hangi yönlerden verilen cezanın orantılılık ilkesine aykırı olduğu belirtilmemiştir. Kaldı ki Yerel Mahkeme neden sanığa alt sınırın üzerinde ceza verdiğini gerekçesinde belirtmiştir.

Dosya içerisinde bulunan mağdurenin sıcağı sıcağına alınan beyanları ve yargılamayı yapıp sanıkla yüz yüze muhatap olan İlk Derece Mahkemesi ve İstinaf Mahkemesinin kararlarındaki gerekçeler nazara alındığında sanığa verilen cezanın gerçekleştirdiği eylemle orantılı olduğu," düşüncesiyle karşı oy kullanmıştır.

Diyarbakır 2. Asliye Ceza Mahkemesi ise 15.05.2024 tarih ve 298-292 sayı ile "...olayın vehameti, olayın gece vakti ve kalabalığın olmadığı bir yerde gerçekleşmiş olması, ailesiyle peçete satmak zorunda olan 12 yaşından küçük mağdurenin çaresizliğinden faydalanmak suretiyle işlenmesi," gerekçesiyle bozmaya direnerek önceki hüküm gibi sanığın mahkûmiyetine karar vermiştir.

Bu hükmün de sanık müdafii tarafından temyiz edilmesi üzerine, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 15.06.2024 tarihli ve 63317 sayılı onama istekli tebliğnamesi ile dosya, CMK'nın 307. maddesi uyarınca kararına direnilen Daireye gönderilmiş, aynı madde uyarınca inceleme yapan Yargıtay 8. Ceza Dairesince 07.10.2024 tarih, 21280-7397 sayı ve oy çokluğu ile direnme kararının yerinde görülmemesi üzerine Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

II. UYUŞMAZLIK KONUSU

Sanığın kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan mahkûmiyetine karar verilen, suçun sübutu ile fiilin vasıflandırılmasında bir uyumsuzluk ve kabulde de dosya muhtevası itibariyle herhangi bir hukuka aykırılık bulunmayan dosya kapsamında Özel Daire ile İlk Derece Mahkemesi arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyumsuzluk; sanık hakkında TCK'nın 109. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 2 yıldan 7 yıla kadar hapis cezası öngörülen kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan mahkûmiyet hükmü kurulurken temel cezanın 4 yıl olarak tayin edilmesinin isabetli olup olmadığının belirlenmesine ilişkindir.

III. OLAY VE OLGULAR

Diyarbakır 2. Asliye Ceza Mahkemesince direnme kararına konu hüküm kurulurken sanık hakkında temel cezanın "Sanığın, mağdura yönelik üzerine atılı Kişi Hürriyetinden Yoksun Kılma suçunu işlediği anlaşılmakla; eylemine uyan TCK'nun 109/2.maddesi uyarınca olayın vehameti, olayın gece vakti ve kalabalığın olmadığı bir yerde gerçekleşmiş olması, ailesiyle peçete satmak zorunda olan 12 yaşından küçük mağdurenin çaresizliğinden faydalanmak suretiyle işlenmiş olması hususları dikkate alınarak takdiren alt sınırdan uzaklaşarak teşdiden 4 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına" şeklindeki gerekçelere dayanılarak belirlendiği anlaşılmaktadır.

IV. GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat ve Uyumsuzluk Konusuna İlişkin Açıklamalar

Sanığın sabit kabul edilen kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu TCK'nın 109. maddesinin ikinci fıkrasında iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezasını gerektirecek şekilde yaptırıma bağlanmıştır.

Temel cezanın belirlenmesine ilişkin ilkeler TCK'nın 61. maddesinin birinci fıkrasında;

"(1) Hâkim, somut olayda;

- a) Suçun işleniş biçimini,
- b) Suçun işlenmesinde kullanılan araçları,
- c) Suçun işlendiği zaman ve yeri,
- d) Suçun konusunun önem ve değerini,
- e) Meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığını,
- f) Failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığını,
- g) Failin güttüğü amaç ve saiki,

Göz önünde bulundurarak, işlenen suçun kanuni tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında temel cezayı belirler." şeklinde düzenlenmiştir.

TCK'nın "Adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesi" başlıklı 3. maddesinin 1. fıkrasındaki; "Suç işleyen kişi hakkında işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunur." biçimindeki hüküm ile de işlenen fiil ile hükmolunan ceza ve güvenlik tedbirleri arasında orantı bulunması gerektiği vurgulanmıştır.

Kanun koyucu, cezaların kişiselleştirilmesinin sağlanması bakımından hâkime, olayın özelliği ve işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı bir şekilde gerekçesini göstererek iki sınır arasında temel cezayı belirleme yetki ve görevi yüklemiştir. Hâkimin temel cezayı belirlerken dayandığı gerekçenin, TCK'nın 61. maddesinin birinci fıkrasına uygun olarak, suçun işleniş biçimi, işlenmesinde kullanılan araçlar, işlendiği zaman ve yer, suç konusunun önem ve değeri, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığı, failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığı, failin güttüğü amaç ve saiki ile ilgili, dosyaya yansıyan bilgi ve belgelerin isabetle değerlendirildiğini gösterir biçimde kanuni ve yeterli olmalıdır.

TCK'da suçlar için çoğunlukla sabit cezalar öngörülmemiş, alt ve üst sınırlar gösterilerek, bu sınırlar arasından hâkime temel cezayı belirleme yetkisi verilmiştir. Basamaklı ceza öngören suçlarda, iki sınır arasında cezayı belirleme konusundaki takdir yetkisi her somut olayın özelliğine göre kanunun genel amacı ve felsefesi gözetilerek TCK'nın 61. maddesinde sıralanan ölçütlere göre kullanılır (Mahmut Koca-İlhan Üzülmaz Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 4. Baskı, s. 530).

B. Somut Olayda Hukuki Nitelendirme

03.10.2022 tarihinde saat 23.45 sıralarında Diyarbakır ili, Bağlar ilçesi, Yeniköy Mahallesi İskanevleri Kavşağında bulunan trafik ışıklarında mendil satmakta olan mağdurun yanına aracı ile giden ve hükümlü olarak Covid 19 salgın hastalık izninde bulunan sanığın mağdura 2 TL para verdiği, kendisi ile gelmesi hâlinde ise 100 TL daha verip evine bırakacağını söylediği, bu şekilde mağdurun hile ile arabasına binmesini sağlayan sanığın, mağdurun evine gidilmesi için dönülmesi gereken kavşağı geçerek yoluna devam ettiği, ancak bir süre sonra sanığın aracının uygulama yapan kolluk görevlilerince şüphe üzerine durdurulduğu, mağduru ağlar vaziyette gören kolluk görevlilerinin ne olduğunu sordukları, mağdurun Suriye uyruklu olduğunu ve trafik ışıklarında zorla araca bindirildiğini belirtip "Beni kurtarın abi!" demesi üzerine tedbir amaçlı olarak muhafaza altına alındığı kabul edilen olayda; yargılama süreci boyunca sanığı birebir gözlemleyen İlk Derece Mahkemesince "...olayın vehameti, olayın gece vakti ve kalabalığın olmadığı bir yerde gerçekleşmiş olması, ailesiyle peçete satmak zorunda olan 12 yaşından küçük mağdurenin çaresizliğinden faydalanmak suretiyle işlenmesi olması" gerekçesiyle temel cezanın 4 yıl olarak belirlenmesi TCK'nın 61. maddesi anlamında kanuni, yeterli ve dosya kapsamına uygun olduğu gibi TCK'nın 3. maddesinin birinci fıkrası bağlamında sanığın işlediği fiilin ağırlığıyla da orantılılık arz etmektedir.

Bu itibarla, İlk Derece Mahkemesinin direnme gerekçesinin isabetli olduğuna karar verilmelidir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan üç Ceza Genel Kurulu Üyesi; İlk Derece Mahkemesinin direnme gerekçesinin isabetli olmadığı düşüncesiyle karşı oy kullanmışlardır.

V. KARAR

Açıklanan nedenlerle;

1- İlk Derece Mahkemesinin direnme gerekçesinin İSABETLİ OLDUĞUNA,

2- Diyarbakır 2. Asliye Ceza Mahkemesinin usul ve kanuna uygun bulunan 15.05.2024 tarihli ve 298-292 sayılı direnme kararına konu mahkûmiyet hükmünün ONANMASINA,

3- Dosyanın, mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİİNE, 08.01.2025 tarihinde yapılan müzakerede oy çokluğu ile karar verildi.